

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน : กรณีกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคา¹

ชฎาภา ทองมาก²

การกักตุนสินค้าและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาเป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศมีอยู่ในสังคมไทยมาโดยตลอดและทวีความรุนแรงขึ้นในภาวะที่ประเทศประสบกับปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือโรคระบาด ฯ ยกตัวอย่างเช่น ในช่วงสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของหนักของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่า มีบุคคลหรือผู้ประกอบการค้าบางส่วนได้มีการกักตุนหน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ หรือจำหน่ายสินค้าเกินราคา แม้ว่ารัฐบาลจะมีมาตรการประกาศห้ามขายเกินราคาแล้วก็ตาม รวมถึงสินค้าอุปโภค บริโภคอื่น ๆ เช่น ไข่ไก่ ที่มีราคาสูงขึ้นหลายเท่าตัว ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมเกิดการชะลอตัวการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประชาชนขาดสภาพคล่องในการใช้จ่าย เกิดภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันจากสถานการณ์และสภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ดังกล่าว กลับมีบุคคลหรือผู้ประกอบการค้าบางส่วนได้อาศัยช่องว่างทางกฎหมายเอารัดเอาเปรียบประชาชนผู้บริโภค โดยการกักตุนหรือจำหน่ายสินค้า อุปโภค บริโภค หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์เกินราคา เพื่อให้สินค้าขาดตลาด ฉวยโอกาสเก็งกำไร ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งรัฐหรือความมั่นคงทางระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ การกระทำดังกล่าวจึงจัดเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่จะต้องป้องกันและปราบปรามให้หมดสิ้นอย่างรวดเร็ว

จากการรวบรวมและศึกษาถึงความหมาย ความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน การดำเนินการกับทรัพย์สิน แนวทางการกำหนดความผิดมูลฐาน รวมถึงศึกษาบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งใช้บังคับในปัจจุบัน ยังมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าและการจำหน่ายสินค้าเกินราคา จำเป็นต้องศึกษาถึงสภาพปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายให้ชัดเจนเพื่อหาแนวทางแก้ไขในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ดังนี้

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน : กรณีกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดีและคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์สุเมธ จานประดับ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์

²นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา

ประเด็นปัญหาที่หนึ่งเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

ปัจจุบันความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกอบด้วย 29 มูลฐานความผิดโดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จำนวน 21 มูลฐานและปรากฏอยู่ในกฎหมายอื่นอีกจำนวน 8 มูลฐาน ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าและการจำหน่ายสินค้าเกินราคา เนื่องจากยังไม่ได้บัญญัติให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งการที่จะกำหนดความผิดอาชญาฐานใดเป็นความผิดมูลฐานนั้น มีแนวคิดว่าความผิดดังกล่าวจะต้องเป็นการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม ความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชีพอย่างกรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง ความผิดที่เป็นการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่ารูปแบบและวิธีการดำเนินการในการกักตุนสินค้าและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาในปัจจุบันนั้น มีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานข้างต้น เนื่องจากเป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมเพราะมีผู้กระทำความผิดเป็นกระบวนกรเป็นกลุ่มและกระทำกันอย่างเป็นกิจจะลักษณะ โดยร่วมกันกระทำเพื่อรวมกันประกอบอาชญากรรมโดยมุ่งผลประโยชน์ที่เป็นทรัพย์สินหรือจำนวนเงินตอบแทนที่มหาศาล และโทษสำหรับความผิดฐานกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคามีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นความผิดอาชญากรรมร้ายแรง จึงอาจกล่าวได้ว่าความผิดฐานกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคา มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมอันเข้าหลักเกณฑ์ในการกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ด้วย

ประเด็นปัญหาที่สองเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคา

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มีบทลงโทษสูงสุดคือ ลงโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากจำเลยให้การรับสารภาพศาลอาจพิจารณาลดโทษให้ หรือสั่งให้รอลงอาญาโดยกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติไว้ จึงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษทางกฎหมาย ซึ่งพบว่าการกักตุนสินค้าหรือการจำหน่ายสินค้าเกินราคานั้น เป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ประกอบกับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับในการป้องกันและปราบปรามการกักตุนสินค้าหรือการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และความผิดดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงไม่สามารถนำมาตรการและสภาพบังคับตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้ให้เกิดความเกรงกลัวต่อผู้กระทำความผิด

ประเด็นปัญหาที่สามผลทางกฎหมายจากการกำหนดให้การกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคาเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีมาตรการที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ทั้งมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง และมาตรการลงโทษทางอาญา ซึ่งการที่จะกำหนดให้การกระทำความผิดมูลฐานใดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็นหลักการที่สำคัญของกฎหมายดังกล่าว โดยต้องพิจารณาให้รอบคอบว่า การใช้มาตรการทางกฎหมายนั้นต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไปจนความจำเป็น หากมีการเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดให้ความผิดฐานกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคาเป็นความผิดมูลฐานอาจก่อให้เกิดการจำกัดสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนบางประการ ยกตัวอย่างเช่น ร้านค้าทั่วไป (ร้านโชห่วย) มีการจำหน่ายน้ำมันพืชเกินราคา 1 ขวด ในราคา 50 บาท แล้วผิดกฎหมายฟอกเงิน การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินกับกรณีดังกล่าวย่อมกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน : กรณีกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ปัญหาที่หนึ่งปัญหาเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

ผู้ศึกษาเห็นควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน โดยเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกำหนดเพิ่มให้ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อที่จะนำมาตราการที่สำคัญตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้ ได้แก่ การดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวของผู้กระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน อันเป็นการทำลายแรงจูงใจและโอกาสในการนำเงินหรือทรัพย์สินเป็นทุนหมุนเวียนในการกระทำความผิดครั้งต่อไป เมื่ออาชญากรรมขาดเงินทุนสนับสนุนก็จะมีจำนวนลดลง อีกทั้ง มาตรการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีการกำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของ ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มีภาระการพิสูจน์ ทำให้สามารถดำเนินคดีกับทรัพย์สินดังกล่าวได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ปัญหาที่สองเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคา

เมื่อกำหนดให้การกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคาเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ย่อมส่งผลดีต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม โดยจะสามารถนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคาได้อย่างเหมาะสมทันทั่วทั้งที่ตามสภาวะการณ์ของสังคมในปัจจุบัน แม้ตัวผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกตัดสินลงโทษในคดีอาญาก็ตามก็ยังสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินเหล่านั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ ทำให้

ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวส่งผลให้การกระทำความผิดฐานกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคาดลงหรือหมดสิ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปัญหาที่สามเกี่ยวกับผลทางกฎหมายจากการกำหนดให้การกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคาเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

เพื่อให้สอดคล้องกับหลักคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้การที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น จะทำได้เท่าที่จำเป็น เพื่อมิให้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป ผู้ศึกษาเห็นควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเห็นควรกำหนด คำนิยาม ลักษณะความผิดของความผิดมูลฐานกักตุนสินค้าและจำหน่ายสินค้าเกินราคาให้ครอบคลุม ชัดเจนโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ. ศ. 2542 มาตรา 58 ประกอบกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 58 วรรค 2 ข้อที่ 1

โดยการเพิ่มวรรคสองของมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า

“()... “ความผิดเกี่ยวกับราคาสินค้าและบริการ ตามกฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าหรือการจำหน่ายสินค้าเกินราคาโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าแสนบาทขึ้นไป”

โดยการกำหนดมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ห้าแสนบาทขึ้นไป ก็เพื่อป้องกันประชาชนที่กระทำความผิดบางลักษณะที่เป็นความผิดเล็กน้อย จะไม่ถูกกำหนดให้นำมาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาใช้บังคับ เพื่อมิให้การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายนั้นไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร อีกทั้ง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ เมื่อเทียบกับความเสียหายหรือมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจากการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรการของกฎหมายนี้

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

ไชยยศ เหมะรัชตะ. **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. **สิ่งที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน.** กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์: กองนิติการสำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

นิกร เกียรติกุล. **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รัฐสภา, 2543.

วีระพงษ์ บุญโยภาส. **กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

สีหนาท ประยูรรัตน์. **คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.** กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ ส.เอเชีย เพลส, 2542.

สุรพล ไตรเวทย์. **คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.

อรรณพ ลิขิตจิตตะ. **กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.** กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์: กองนิติการสำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

วิทยานิพนธ์

กมลชัย เวทีบุรณะ. “ขอบเขตการใช้บังคับพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้า

และบริการ พ.ศ. 2542 ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการแข่งขันทาง

การค้า พ.ศ. 2542”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.

ชัยนันท์ แสงปุดตะ. “กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน:

ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

พิพัฒน์ จักรางกูร. “การริบทรัพย์สิน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2501.

อินทวิช วิสุทธิแพทย์. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลราคาตาม พ.ร.บ.ว่าด้วย

ราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 : ศึกษาเฉพาะรายปลีกใจใจ”,

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

รายงานวิจัย

ประธาน วัฒนวาณิชย์ และวีระศักดิ์ แสงสารพันธ์. รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมาย

ป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ(ระยะที่ 2),

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549.

วีระพงษ์ บุญโยภาส. รายงานวิจัย เรื่อง การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำผิด

เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการ รวมทั้งความร่วมมือระหว่าง

ประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึดอายัดและ

ริบทรัพย์สิน.กรุงเทพมหานคร :สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548.

ลีหนาท ประยูรรัตน์. รายงานวิจัย เรื่อง ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กร

อาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2556 .

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 .

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542.